

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 2 จำนวน 98 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน จำนวน 92 โรงเรียน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

2.1 แบ่งชั้นภูมิโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 28 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 41 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 29 โรงเรียน

2.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน(Krejcie and Morgan) ได้โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 28 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 36 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 28 โรงเรียน รวม 92 โรงเรียน เลือกร้อยละ 10 ของโรงเรียนโดยวิธีจับสลาก (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43)

2.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 46) จะได้กลุ่มประชากรโรงเรียนละ 3 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน รวมได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 276 คน รายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้รับผิดชอบโครงการ		ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		รวม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	29	28	29	28	29	28	87	84
ขนาดกลาง	41	36	41	36	41	36	123	108
ขนาดใหญ่	28	28	28	28	28	28	84	84
รวม	98	92	98	39	98	39	294	276

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด มีลักษณะของเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ ลิเคอร์ท์ (Likert) ชนิด 5 ตัวเลือก ดังนี้ ระดับปฏิบัติมากที่สุด ระดับปฏิบัติมาก ระดับปฏิบัติปานกลาง ระดับปฏิบัติน้อย ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดของโรงเรียนมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้จัดแบบสอบถามด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือด้านการบริหารจัดการ ด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถิพุทธ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ มีระดับสภาพการดำเนินการตามวิธีการของ ลิเคอร์ท (Likert) ชนิด 5 ตัวเลือก ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด
- คะแนน 4 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก
- คะแนน 3 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง
- คะแนน 2 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย
- คะแนน 1 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการทฤษฎี และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับแนวทางดำเนินงาน โรงเรียนวิถิพุทธ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า จากเอกสารตำรา งานวิจัย และบทความต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถิพุทธ (กระทรวงศึกษาธิการ : 2547)
- 1.2 คู่มือการศึกษาแนวพุทธ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) : 2527)
- 1.3 การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา (กระทรวงศึกษาธิการ : 2545)
- 1.4 พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) : 2543)
- 1.5 พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) : 2545)
- 1.6 พุทธธรรม ฉบับเฉลิม (พระราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต) : 2544)
- 1.7 พระพุทธศาสนา พัฒนาการและสังคม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) : 2545)
- 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยประยุกต์จาก แนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ได้ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกายภาพสิ่งแวดล้อม ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีพุทธ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ แล้วสร้างแบบสอบถาม ตามสาระที่ศึกษาให้ครอบคลุม

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามเสนอให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

4.1 พระอธิการเทวา วุฒิโก (ไร่สูงเนิน) วุฒิ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัดศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และตำแหน่งเจ้าคณะตำบลบ้านทุ่มมรรคมยุต ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมทางภาษา

4.2 นางชโรกานต์ ภูสศศรี วุฒิ ค.บ. (ภาษาไทย) ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนสะอาดผดุงศิลป์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเหมาะสมทางภาษาพิสูจน์อักษรและ สถิติใช้ในการวิจัย

4.3 นายสมหวัง อ่อนราษฎร์ วุฒิ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองคำประชานุเคราะห์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.4 นายวิโรจน์ ภูถาวรณ วุฒิ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ครูชำนาญการ โรงเรียนหนองแสงวิทยา อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และ พิสูจน์อักษร

4.5 นายอนันต์ ทิพย์อาสน์ วุฒิ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหัวช้าง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และ พิสูจน์อักษร

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้วเสนอให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อปรับปรุงแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามฉบับที่แก้ไขสมบูรณ์แล้วไปหาประสิทธิภาพ โดยทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจให้คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

7. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. หนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยผ่านผู้บริหารสถานศึกษา
2. ส่งแบบสอบถาม ไปโรงเรียนโดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
3. ติดตามเก็บแบบสอบถาม ภายในวันที่ 20 เดือน มกราคม. พ.ศ. 2549 โดยผู้ศึกษาเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 276 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้จัดทำข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์แต่ละฉบับ
2. การให้คะแนน นำแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยสมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนรายข้อตามเกณฑ์ ดังนี้

สภาพดำเนินงานระดับปฏิบัติมากที่สุด	ให้คะแนน 5
สภาพดำเนินงานระดับปฏิบัติมาก	ให้คะแนน 4
สภาพดำเนินงานระดับปฏิบัติปานกลาง	ให้คะแนน 3
สภาพดำเนินงานระดับปฏิบัติน้อย	ให้คะแนน 2
สภาพดำเนินงานระดับปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1

3. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.0   หมายความว่า   ระดับปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50   หมายความว่า   ระดับปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50   หมายความว่า   ระดับปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50   หมายความว่า   ระดับปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50   หมายความว่า   ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

4. นำระดับคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวนตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา

4.2 วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถามต่อระดับสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way Analysis of Variance)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาพการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) สังกเคราะห์เป็นข้อสรุป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_i^2} \right]$$

- เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
 k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.1.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด.

2545 : 104)

$$P = \frac{f}{n}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (บุญชม

ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรในการคำนวณ
ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 106)

$$S = \sqrt{\frac{\sum(X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

Σ แทน ผลรวม

2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ
ตำแหน่งและขนาดโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถามต่อ สภาพการดำเนินงาน โรงเรียนวิถิพุทธ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง
(ยูทธ์ ไกยวรรณ. 2546 : 216) ถ้าพบนัยสำคัญทางสถิติที่ตัวแปรใดที่มีมากกว่า 2 กลุ่มก็ทำการ
ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่ต่อไป

$$2.2.1 F_A = \frac{MS_A}{MS_W}$$

$$2.2.2 F_B = \frac{MS_B}{MS_W}$$

$$2.2.3 F_{AB} = \frac{MS_{AB}}{MS_W}$$

- เมื่อ MS_A แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนของ A
 MS_B แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนของ B
 MS_{AB} แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนของปฏิสัมพันธ์
ระหว่าง A กับ B
 MS_w แทน ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม
(ความคลาดเคลื่อน)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY